

ЕРИК ФРАНК РЪСЕЛ ДЕЛНИЧНА РАБОТА

Превод от английски: Маргарита Златарова, 1976

chitanka.info

Доколкото андромедската мисъл-импулс можеше да се изрази с букви, той се наричаше Хараша Венеш. За основа на неговото същество служеше самомнението, опасно тъкмо за това, защото беше оправдано. Хараша Венеш беше изпитал своите природни дарби на петдесет враждебни свята и се оказа непобедим.

Мозъкът му, надарен с въображение, беше най-голямото преимущество, което би могло да притежава едно живо същество. Главната му опора беше съсредоточаването на силите. Според Венеш именно съзнанието на противника беше най-уязвимото му място, ахилесовата пета, средство за неговото покоряване.

Но и за него не бе достъпно всичко. Той не можеше да въздейства над съзнанието на тези, които принадлежаха към неговия биологичен вид, на надарените със същите способности. Също така не можеше да причини особена вреда и на същества без разум — освен с ритник. Но ако чужда форма на живот можеше да мисли и притежаваше въображение, тя ставаше негова жертва.

Венеш беше хипнотизатор от най-висша класа и работеше безотказно. Той въздействуваше над мислещия мозък от каквото и да е разстояние и за хилядна частица от секундата успяваше да го убеди в каквото си иска: черното ставаше бяло, истината — лъжа, слънцето — зелено, а фараонът Хеопс — регулировчик на движението. И това внушение не можеше да се заличи, освен ако той сам пожелаеше да го изтрие. И макар да стигаше до възмутително противоречие със здравия разум, жертвата продължаваше да твърди своето, да се кълне в Библията или в Корана и в края на краищата се озоваваше в психиатрията.

Венеш беше ограничен само в едно нещо: той не можеше да принуди живо същество да се самоубие. Тук се намесваше всемирният инстинкт за самосъхранение, който не се поддаваше на никакво въздействие.

Впрочем Венеш беше запасен с друго средство. Той можеше да постъпи със своята жертва така, както постъпва змията със зайчето: да й внуши, че е парализирана и не е в състояние да избяга от явна смърт. Той не можа да застави аполана от планетата Арктур да си пререже гърлото, но аполанът покорно чакаше Венеш да се приближи и да направи това собственооръчно.

Да, Хараша Венеш имаше за какво да се уважава. След като бе обработил петдесет свята, беше сигурен, че и петдесет и първият му е вързан в кърпа. Опитът е верен и предан слуга, винаги е готов да поднесе чаша със самоупоеение.

Той се спусна на Земята в най-безгрижно настроение. Предния ден направи разузнаване от въздуха, пораждайки обичайните слухове за летящи чинийки, макар че неговият кораб съвсем не приличаше на подобни съдове.

Приземи се сред хълмовете, без да бъде забелязан, излезе от кораба и включи автопилота, който трябваше да го изведе на отдалечена орбита. Скри между камъните малък компактен уред, с чиято помощ можеше да повика кораба всеки миг.

Там, във висините, нищо не заплашваше кораба. А ако земляните го откриеха с телескоп, което му се струваше малко вероятно, те не биха могли да направят нищо, защото нямат ракетни кораби. Нека гледат и гадаят какво може да бъде това нещо, нека се тревожат.

Предварителното разузнаване не му даде никакви интересни сведения за външния облик и строежа на висшата форма на живот на планетата. Впрочем той имаше намерение само да установи дали заслужава внимание тази планета и в достатъчна степен ли е развито съзнанието у най-разумните населяващи я същества. Скоро му стана ясно, че се е натъкнал на доста лакомо парче — на свят, напълно подходящ да сложат на него ръка андромедските пълчища.

Физическите възможности на бъдещите роби сега не представляваха съществен интерес. Макар различията между Венеш и земляните да не бяха значителни, при вида му всеки един от тях би настръхнал от ужас. Впрочем това не го плашеше. Те никога нямаше да го видят такъв, какъвто е в действителност. Ще им се представя в облик, подобен на техния — такъв, какъвто той пожелае.

Като начало трябваше да намери обикновен туземец, който по нищо да не се отличава от тълпата себеподобни. После ще направи видеограма на външността му и ще я запечати в съзнанието на всеки, който ще си има работа с него, докато не настъпи времето, когато ще трябва да смени този изглед с друг.

Процесът на общение също не представляваше трудност. Щеше да чете въпросите и да планира отговорите, а те щяха да получат лексическо и граматическо оформление в съзнанието на неговите

събеседници. Нямахте значение как ще се обръща към тях, дали с помощта на звукове, които излизат от устата, или жестикулирайки с гъвкава опашка. Подчиненото съзнание ще възприеме неговата мисъл, а движението на устата или помахването на опашката ще дойде от само себе си.

Той се обърна и тръгна към оживения път, който бе забелязал още по време на спускането. На юг няколко примитивни самолета от реактивен тип разчертаваха небето и той спря, изпращайки ги одобрително с поглед.

Вървеше между хълмовете, въоръжен само с малък компас, без който нямаше да може да се върне до уреда за приземяване. Нищо друго не взе със себе си — никакво оръжие, нито нож или пистолет. Защо да се обременява с излишна тежест? Ако му потрябва оръжие, първият попаднал му простак-туземец ще му даде своето и дори ще му благодари. Беше правил това десетки пъти.

На шосето имаше малка бензостанция с четири колонки. Скрил се зад храстите на петдесет ярда от нея, Венеш дебнеше. Хм-м-м... Двукраки, карикатурно прилични на него, но крайниците им се сгъват само в една посока и косите им са несравнимо повече. Единият включваше помпата, друг седеше в колата. Не можеше да си създаде цялостен образ за последния, тъй като виждаше само главата и раменете му. Първият носеше фуражка с лакирана козирка и кокарда и униформен комбинезон с червена цифра на джоба.

Реши, че и двамата не са подходящи за мислена видеограма. Единият дава твърде малко материал, другият твърде много. Униформените обикновено са служебни лица и имат определен кръг задължения. Те ще предизвикат недоумение и ще бъдат подложени на разпит, ако се озоват там, където не би трябвало да бъдат. По-добре е да си избере обект, който притежава пълна свобода на придвижване.

Автомобилът потегли. Униформената фуражка изтри ръцете си с парцал и впери очи в шосето. Венеш продължаваше да наблюдава. След няколко минути към колонката се приближи още един автомобил. На покрива му стърчеше антена, а вътре седяха двама туземци, облечени съвършено еднакво: фуражки с козирки, метални копчета, катарями. Лицата им бяха груби, очите студени и безжалостни — без

съмнение представители на властта. Също не стават, реши Венеш. Много са забележителни.

Без да подозира този оглед, единият от полицаите попита момчето:

— Да се е случило нещо интересно, Джо?

— Нищо особено. Тихо е.

Патрулната кола се понесе по-нататък, а Джо влезе в бензостанцията. Венеш извади от една туба ароматен боб и започна да го дъвче замислено, очаквайки появата на друга кола. Така значи, те разговаряха посредством устен апарат, лишени са от телепатични свойства, мислят стандартно, говорят кратко — готови марионетки за всеки хипнотизатор, който реши да им подръпне конците.

Но затова пък техните автомобили, реактивни самолети и други технически играчки показваха, че от време на време им идва вдъхновение. Според андромедската теория, единствената реална опасност за хипнотизатора е гениалното прозрение, защото само по този начин други форми на живот могат да открият съществуването на хипнотизатора, да анализират действията му и да му поставят клопка.

Това бе напълно логично — съгласно логиката на андромедяните. Тяхната собствена култура се бе създавала посредством отделни озарения и всеки век към нея прибавяли все нови и нови фактори, възникнали от нищото по необясним начин. Озаренията ставали спонтанно, сами по себе си. Не е трябвало да се предизвикват изкуствено, колкото и остра да е била потребността от тях.

Но скритата опасност, която всяка чужда култура таи в себе си, се заключава в това, че никой пришълец не е в състояние да узнае всичко за нея, да я обхване и разгадае. Например кой би могъл да предположи, че местните мислещи същества се отличават с интелектуална нетърпеливост? И поради това те никога не седят със скръстени ръце да чакат озарение. Венеш не знаеше и дори не можеше да си представи, че гениалните озарения на земляните са заменени със скучна рутинирана и, разбира се, неоченима работа. Тя се вършеше бавно, неотклонно, изморително и без външни ефекти, но винаги можеше да се пусне в ход според нуждата и да даде резултати. За нея имаше много изрази: „влача хомота“, „тъпча на едно място“, „не търси

на хляба мекото и на работата лекото“, или чисто и просто „банална делнична работа“. Къде се е чуло и видяло такова нещо?

Във всеки случай Венеш и неговите съпланетци не бяха чували. И затова той продължаваше да чака от своята засада. Накрая някакъв сивичък незабележителен с нищо индивид излезе от колата си и се заразхожда напред-назад, като при това услужливо предоставяше на Венеш всички подробности от своя външен вид за копиране — величина, начина на държане и дрехите си. Както изглежда, той принадлежеше към породата на тези тихи и незабележими особи без дълбоки корени, каквито можеш да срещнеш с десетки на всяка улица. Венеш мислено го фотографира от всички възможни точки, зафиксирал го във всички детайли и реши, че няма защо повече да чака.

По време на спускането Венеш забеляза, че на пет мили на север по шосето е разположено малко селище, а на четиридесет километра от него — голям град. Реши отначало да остане в селището, докато свикне с туземните обичаи, и тогава да отиде в града. Сега можеше смело да излезе от храстите и да принуди своя модел да го заведе там, където поиска. Съблазнителна, но неразумна мисъл. Още преди да напусне тази планета, нейните обитатели ще почнат да си блъскат главите над множеството необясними произшествия. Не трябва първото от тях да се случи близо до стартовата площадка. Униформената фуражка навярно ще започне да разказва на всеки за удивителен случай: негов клиент е пожелал да вози някакъв човек, а оня се оказал негов двойник. А и самият модел навярно ще започне да се оплаква: „Карам колата, а през цялото време имам чувството, че се гледам в огледало“. Няколко такива факта и гениалното озарение ще сглоби от тях истинската картина на ужасната истина.

Затова Венеш почака да отmine неговият модел, а Джо да влезе в станцията. Промъкна се на шосето, измина половин миля на север и спря, обръщайки се на юг.

Зад волана на първия застигнал го автомобил седеше търговски агент, който никога не беше возил автостопаджии. Беше се наслушал на доста истории за грабежи и убийства на добросърдечни шофьори и нямаше намерение да си слага главата в торбата. Ако оня там разчита на него, така ще си стои тук с вдигната ръка до следващия четвъртък.

Но спря и взе Венеш в колата си, без да разбира какво го е подтикнало да направи това. Съзнаваше само, че ни в клин, ни в ръкав

беше отстъпил на твърдия си принцип и прибра слабия, унил и мълчалив тип, който приличаше повече на гробар.

— Далече ли пътувате? — попита търговският агент, малко разтревожен от слабоволието си.

— До най-близкия град — отвърна Венеш. Търговецът се учуди на отговора: той чу така ясно тези думи, че дори на смъртния си одър би могъл да ги повтори. Уловил в мозъка му името на градчето, Венеш го изпроектира обратно и търговският пътник чу: — В Нортвуд.

— А къде да ви оставя?

— Няма значение. Градът е малък. Спрете там, където ви е удобно.

Търговският пътник кимна в знак на съгласие и не заговори повече своя спътник. Мислите му се смесваха: защо изведнъж започна да играе ролята на добър самарянин? В Нортвуд спря.

— Тук може ли?

— Благодаря — каза Венеш, като излизаше от колата.

— Няма защо — отвърна търговският агент и продължи пътя си, без да бъде убит или ограбен.

Венеш го изпрати с поглед и се зае да се запознава с Нортвуд.

Градчето беше по-малко, отколкото предполагаше. Магазините се намираха на дългата главна улица и на две къси напречни. Имаше железопътна станция с депо, четири малки промишлени предприятия, три банки, поща, пожарна команда, две-три административни сгради. Венеш пресметна, че в Нортвуд живеят около пет хиляди земляни и че около една трета от тях работят в околните ферми.

Вървеше бавно по главната улица. Туземците не му обръщаха никакво внимание, макар че почти се блъскаше в тях. Но това вече не гъделичкаше приятно нервите му: на други планети също бе изпадал в подобна ситуация и това вече не му доставяше удоволствие. Просто му беше скучно. Но тук някакво куче го подуши, зави уплашено и побягна панически от него. Никой не забеляза, той също.

В един магазин получи първия си урок. Поиска да узнае как туземците получават това, което им е необходимо. Влезе заедно с група земляни. Оказа се, че използват като разменно средство печатани хартийки и метални дискове. Значи, ще се избави от излишни грижи, ако се снабди с такива хартийки и дискове.

После влезе в препълнения магазин на самообслужване и бързо се ориентира за покупателната стойност на парите. После си задигна малка сума, като се погрижи да не го направи със собствените си ръце. Операцията беше съвсем проста.

Застана настрана, съсредоточи се върху дебела купувачка с напълно порядъчен вид. Подчинявайки се на неговия сигнал, тя измъкна портмонето на съседката си, излезе от магазина, хвърли го в безлюдно място, без дори да погледне в него.

Плячката беше четиридесет и два долара. Венеш ги преброи внимателно и се отправи към едно кафене. Там изразходва част от сумата за солиден обяд. Нищо не му струваше да обядва, без да плати, но това означаваше да се разкрие и да даде материал, който в миг на озарение ще бъде правилно изтълкуван. Някои от ястията му се сториха отвратителни, други — сносни. По-нататък щеше да се научи да избира.

Остана нерешена проблемата за нощуването. Сънят му бе необходим не по-малко, отколкото на по-низшите форми на живот. Не можеше и дума да става да спи под открито небе или в някаква плевня: откъде накъде ще спи на сено, след като туземците се излежават в пухени завивки!

Оглеждаше се, четеше мисли, правеше справки с минувачите и малко по малко му стана ясно, че може да се засели в хотел или в частна квартира. Първият вариант не го привлече: това означаваше почти през цялото време да бъде между хора и да се пренапряга. В хотела ще бъде опасно да се изключва от време на време и да добива истинския си вид. А в собствена стая няма да го заплашва влизането на камериерката, там ще може да се връща в нормално състояние, да се насипва спокойно и свободно да обмисля по-нататъшните си планове.

Без много труд успя да намери квартира. Мърлява дебелана с четири брадавици на моравото си лице му показа бъдещото убежище и поиска дванайсет долара предплата, защото нямаше багаж. Венеш заплати и съобщи, че се казва Уилям Джонс, че е пристигнал за една седмица по работа и не желае да му пречат.

В отговор тя му даде да разбере, че нейното заведение е истинска обител за прилични хора и че ако някой хаймана намисли да води момиче, ще изхвъркне оттук на бърза ръка. Венеш я увери, че и през ума не му минава подобно нещо — и това бе чиста истина, тъй като

такова нещо би могло само да му се привиди в кошмарен сън. Удовлетворена от неговите изявления, тя си отиде.

Венеш приседна на края на леглото и започна да обмисля положението. Нищо не му струваше да плати наема, без да ѝ даде нито цент. Тя щеше да си отиде дълбоко убедена, че е получила парите. Но дванайсетте долара нямаше да бъдат налице и тайнственото им изчезване щеше да я озадачи. Ако остане тук и трябва отново да я лъже, то в края на краищата само един формен идиот не би забелязал, че липсите точно съответствуват на сумите, които тя е трябвало да получи от него.

Да, трябваше да признае: на тази планета, за да действа спокойно без неприятни усложнения, му бяха необходими пари. Следователно трябваше да се снабди с достатъчно голяма сума или постоянно да създава илюзия, че има такива. А за да реши кое е по-просто, много ум не му трябваше.

На другите планети жизнените форми бяха толкова мудни и тъпи, а техните цивилизации толкова примитивни, че за точната им оценка като бъдещи противници, а после роби, не беше необходимо кой знае колко време. Тук положението беше доста по-сложно и изискваше по-дълго и щателно разузнаване. Трябваше да прекара тук доста време.

На другия ден се зае да проследи движението на парите до техния източник. Като откри този източник, започна внимателно да го изучава. Или, казано с жаргона на престъпния свят, той се „прицели“ в банката.

Мъжът, който, клатушкайки се, вървеше по коридора, тежеше около центнер и половина. За това свидетелствуваше двойната брадичка и внушителният корем. На пръв поглед — просто тромав дебеланко. Но първото впечатление е обикновено лъжливо. Такова телосложение е притежавал не един световен шампион по класическа борба тежка категория. Едуард Райдър не беше шампион, но при случай би могъл да натръшка десетина нападатели от същата категория.

Той спря пред врата с матово стъкло и надпис: „Следствен отдел при Министерството на финансите на САЩ“. Почука на стъклото с

тежкия си юмрук, влезе, без да дочака отговор, и седна, без да го поканят.

Остроликият субект, който седеше зад голямото бюро, направи гримаса на недоволствие, но само каза:

— Еди, имам за вас някаква доста тъпа работа.

— Друго и не може да се очаква от вас! — Райдър сложи големите си ръце върху огромните колене. — И каква е този път? Още един незарегистриран гравьор, наводнил пазара с произведенията си?

— Не. Ограбване на банка.

Райдър се намръщи. Гъстите му вежди се събраха.

— Аз пък мислех, че ви интересуват само фалшиви пари и незаконни валутни операции. Какво ни интересуват нас „мечкарите“. Според мен, с тях се занимава полицията.

— Тя засекла.

— Ако банката е застрахована, могат да се обърнат към ФБР.

— Не е застрахована. Ние им предложихме ръка за помощ. Вашата ръка.

— И на какво, така да се каже, основание?

Неговият събеседник вдъхна дълбоко и започна да обяснява.

— Някакъв шмекер метнал Първа нортвудска банка с 12 хиляди долара и никой не знае как. Началникът на нортвудската полиция, капитан Харисън, твърди, че тук и дяволът може да си счупи краката. По неговите думи излиза, че в края на краищата на някой му се е отдало да разработи методиката на неразкриваемо престъпление.

— Разбира се, че друго няма да каже, ако е попаднал в задънена улица. А нас защо ни намесиха в тази работа?

— В хода на следствието Харисън открил, че в една от откраднатите пачки е имало четиридесет стодоларови банкноти с последователни номера. Тези номера са известни, останалите не. Той ни позвъни, надявайки се, че грабителят ще започне да ги харчи и можем да ги проследим. С него разговарял Ембълтън и го заинтересувала идеята за неразкриваемо престъпление.

— Е, и...

— Той се посъветва с мен и двамата бяхме на мнение, че ако някой вече се е научил да шие без конец, то той ще бъде по-опасен за икономиката и от най-ловкия фалшификатор.

— Така ли? — пропя със съмнение Райдър.

— Тогава се посъветвах горе. И Балантайн реши, че има смисъл да се намесим — за всеки случай. Избрах вас. За човек с вашите килограми е полезно да се поразмърда малко. — Той придърпа папката и взе писалката. — Заминавате за Нортвуд, за да помогнете на капитан Харисън.

— Днес?

— Имате ли причини да отложите за утре или за другата седмица?

— Днес съм обещал да се погрижа за отрочето.

— Не говорете глупости!

— Това не е глупост. Много е сериозно.

— Я се засрамете! Скоро се оженихте. Имате мила жена, която ви вярва...

— За нея става и дума. Дадох ѝ честна дума, че аз...

— А аз дадох дума на Балантайн и Харисън, че вие ще разнищите тази работа с обичайната си слонска резултатност — намръщвайки се, го прекъсна началникът. — Искате ли да си запазете работата, или не? А сега позвънете на жена си и ѝ кажете, че служебният дълг е преди всичко.

— Добре! — Райдър излезе, като тръшна вратата, затропа свирепо по коридора, влезе в телефонната кабина и двайсет минути обяснява на жена си за служебния дълг.

На високия мършав началник на нортвудската полиция Харисън му бе дошло до гуша от тази работа. Той каза:

— Защо трябва да ви разказвам всичко това? Показанията на свидетелите са по-ценни от сведенията, получени от втора ръка. Тук при мен чака един очевидец. Изпратих да го повикат, когато разбрах, че пристигате — той натисна бутона на селектора. — Изпратете ми Ъшкрофт.

— Кой е той?

— Старшият касиер на Първа банка и вече достатъчно наплашена личност — и като се обърна към влезлия, поясни: — Това е мистър Райдър, следовател по особено важни дела. Той желае да изслуша вашата история.

Ъшкрофт седна и уморено изтри челото си. Посивял, стегнат, елегантно облечен мъж на около шестдесет години. Райдър мислено го причисли към типа на педантичните мърморковци, но напълно надеждни хора, които наричат стълбове на обществото.

— Аз вече я разказах повече от двадесет пъти — оплака се Ъшкрофт — и всеки път ми изглежда все по-нелепа. Завива ми се свят и не съм в състояние да намеря в нея поне мъничко правдоподобност...

— Не се тревожете — меко каза Райдър. — Просто ми изложете фактите, които знаете.

— Всяка седмица ние изплащаме на фабриката за стъклени изделия на компанията „Дакин“ между десет и петнадесет хиляди долара — това е общата сума от заплатите на нейните работници и служещи. Предния ден от фабриката ни изпращат нареждане за изплащане с точно указание на сумата и банкнотите, в които тя иска да я получи. На следната сутрин ние подготвяме всичко.

— А на сутринта?

— Касиерът от фабриката пристига с двама пазачи. Той идва винаги около единадесет. Не по-рано от единадесет без десет и не по-късно от единадесет и десет.

— Вие познавате ли го?

— Те имат двама касиери. Мистър Суъйн и мистър Летерън. За парите идва ту единият, ту другият. Понякога единият излиза в отпуск или е заболял, тогава го сменя другият. Познавам и двамата от няколко години.

— Добре, продължавайте!

— Касиерът носи със себе си заключено кожено куфарче и ключа от него. Той отключва куфарчето и ми го дава. Аз поставям парите така, че той да ги преброи, и му го предавам заедно с квитанцията. Той заключва куфарчето, слага ключа в джоба си, подписва се на квитанцията и си отива. Аз прибирам квитанцията и това е всичко.

— Това е небрежност — забеляза Райдър, — ключът и куфарчето се намират у един и същи човек.

Отговори му Харисън:

— Ние проверихме това. Ключът се намира у един от охраната. Той го дава на касиера, когато влиза в банката, и го взема обратно след получаването на парите.

Ъшкрофт облиза пресъхналите си устни и продължи:

— Миналия петък ние приготвихме за фабриката дванадесет хиляди сто осемдесет и два долара. В залата влезе мистър Летерън с куфарчето. Точно в десет и половина.

— Откъде знаете това? — прекъсна го Райдър. — Погледнали сте часовника? Защо?

— Погледнах часовника, защото малко се учудих. Той дойде по-рано от обикновено. Чаках го след двадесет минути.

— И беше десет и половина? Сигурен ли сте?

— Съвсем сигурен — отвърна Ъшкрофт така, сякаш беше единственото, в което не се съмняваше. — Мистър Летерън се приближи до преградката и ми подаде куфарчето. Поздравих го и казах, че днес нещо раничко е пристигнал при нас.

— И какво отговори той?

— Точните думи не помня. Нямах причина да запомня неговия отговор, а и в тоя момент слагах парите в куфарчето. — Ъшкрофт сви вежди, напругайки паметта си. — Каза нещо банално, нещо като „по-добре по-рано, отколкото да закъснееш“.

— И какво стана по-нататък?

— Дадох му куфарчето и квитанцията. Той заключи куфарчето, подписа се и излезе.

— И това е всичко? — попита Райдър.

— Де да беше! — отвърна Харисън и ободрително кимна на Ъшкрофт. — Разкажете му останалото.

— В единадесет без пет — продължи касиерът, гледайки смутено пред себе си — мистър Летерън се върна, сложи куфарчето на преградката и ме погледна въпросително. Затова аз попитах: „Да не се е случило нещо, мистър Летерън?“, а той отговори: „Доколкото ми е известно, не. А какво трябва да се случи?“

Ъшкрофт замълча и изтри челото си. Райдър каза:

— Не бързайте. Искам да изложите всичко колкото е възможно по-подробно и точно.

Ъшкрофт се поокопоти.

— Отговорих, че всичко трябва да е наред, тъй като парите бяха преброени три пъти. Тогава той е известно нетърпение заяви, че не го интересува: нека и петдесет пъти да ги преброяват, но не мога ли да побързам, защото го чакат във фабриката.

— И това леко ви шашардиса? — предположи Райдър с мрачна усмивка.

— Съвсем се обърках. Реших, че се шегува, макар да не прави впечатление на човек, който си прави удоволствия с глупави номера. Казах, че вече съм му дал парите преди половин час. Той ме попита не съм ли се побъркал. Тогава извиках Джексън, младши касиера, и той потвърди думите ми. Беше видял как поставях парите в куфарчето.

— А той видя ли, че Летерън ги отнесе?

— Да. И веднага го каза.

— А какво отговори Летерън?

— Каза, че иска да види началника. Изпратих го при мистър Олсен. След една минута Олсен ми позвъни да му донеса квитанцията. Извадих я от папката и открих, че на нея няма никакъв подпис.

— Никакъв?

— Да. Не можах да разбера нищо. Видях със собствените си очи как той се подписа на квитанцията. И все пак на този ред нямаше дори чертичка. — Той замълча разстроено и завърши: — Мистър Летерън настоя пред мистър Олсен да не ме разпитва, а да повика полицията. Останах в кабинета на началника до пристигането на мистър Харисън.

Райдър помисли и попита:

— А Летерън и двата пъти ли бе съпровождан от една и съща охрана?

— Не зная. Изобщо не ги видях.

— Тоест, вие искате да кажете, че е бил без охрана?

— Те не винаги влизат в залата — отговори Харисън заради касиера. — Аз проверявах и препроверявах, докато не попаднах в задънена улица.

— И какво узнахте дотук?

— Охраната съзнателно мени своето поведение така, че този, който е замислил ограбване, да не знае къде ще се намират те при едно или друго отиване в банката. Понякога и двамата съпровождат касиера до преградката. Друг път чакат на входа и наблюдават улицата. Или пък единият остава в колата, а другият се разхожда пред банката... Дватама пазачи се кълнат, че предишния петък съпроводили Летерън до банката само веднъж. И пристигнали тук в единадесет без пет.

— Но нали той е бил в банката в десет и половина! — възрази Ъшкрофт.

— Той отрича това — каза Харисън. — Охраната — също.

— И пазачите твърдят, че са влезли в банката? — попита Райдър, търсейки допълнителни противоречия.

— Не веднага. Те чакали на входа. Дългото отсъствие на Летерън ги разтревожило и влезли в залата, държейки ръцете си на pistolетите. Но Ъшкрофт не е могъл да ги види, тъй като е бил вече в кабинета на Олсен.

— Сам виждате как стоят нещата — каза Райдър, като гледаше внимателно злополучния Ъшкрофт. — Вие твърдите, че Летерън е получил парите в десет и половина. Той пък казва, че не ги е получавал. Едното изключва другото. Имате ли някакво обяснение?

— Вие не ми вярвате, нали така?

— Защо пък? Още не правя изводи. Натъкнахме се на противоречиви показания. Но оттук не следва, че един от свидетелите съзнателно лъже, и че именно той е заподозреният престъпник. Всеки може да казва истината и искрено да се заблуждава.

— Мене ли имате предвид?

— Не е изключено. Нима сте непогрешим? Непогрешими хора няма. — Райдър се наклони напред, придавайки особен смисъл на думите си. — Да приемем, че фактите са верни. Ако сте казали истината, значи парите са взети в десет и половина. Ако Летерън е казал истината, значи той не ги е вземал. Като съединим тези факти, ще получим отговор: парите е отнесъл някой, който не е бил Летерън. А ако това е така, тогава вие сте се заблудили.

— Не! Не съм се припознал — възрази Ъшкрофт. — Зная кого съм видял. Видях Летерън и никой друг. Или не трябва да вярвам на очите си!

— Точно това сте допуснали — отбеляза Райдър. — Вие ни казахте, че сте гледали как той се подписва на квитанцията. Вие със собствените си очи сте видели как той поставя своя подпис. — Райдър направи очаквателна пауза, но касиерът не каза нито дума. — Но на квитанцията няма никакъв подпис.

Ъшкрофт мрачно мълчеше.

— Ако сте могли да се заблудите спрямо подписа, защо да не се заблудите и спрямо този, който е подписал.

— Не страдам от халюцинации.

— Да? — сухо каза Райдър. — А квитанцията, как ще обясните това?

— Нищо не съм длъжен да обяснявам — избухна внезапно Ъшкрофт. — Изложих ви фактите. А обяснението е ваша работа.

— Правилно — съгласи се Райдър. — И ние не се обиждаме, когато ни напомнят това. Надявам се, че и вие няма да ни се сърдите, че така дълго са ви разпитвали за едно и също. Благодаря, че се съгласихте да дойдете.

— Ще се радвам да ви бъда полезен — и Ъшкрофт с явно облекчение излезе от стаята.

Харисън пхна в устата си клечка за зъби, сдъвка я и заяви:

— Не е работа, а дявол знае какво. Още ден-друг и вие ще съжбялявате, че са ви изпратили тук да ме учите на ум и разум.

Гледайки замислено началника на полицията, Райдър процеди:

— Дойдох не да ви уча, а да ви помогна, тъй като сте заявили, че ви е нужна помощ. Но ако предпочитате да си вървя...

— Глупости — каза Харисън. — В такива моменти се заяждам с всички. Моето положение не е като вашето. Ако някой ограби банка под носа ми, значи, че ме прави на идиот. А вие бихте ли приели да бъдете началник на полицията и идиот?

— Последното определение ще приема само след като призная, че съм претърпял пълно поражение. Вие признавате ли това?

— Дори и не мисля!

— Така че стига сме се заяждали. Хайде да помислим. В тази история с квитанцията се крие нещо много странно.

— Според мен е ясно като бял ден — възрази Харисън. — Или Ъшкрофт е бил излъган, или сам се е излъгал.

— Не е в това работата — каза Райдър. — Друго е неясно. Ако сметнем, че и двамата с Летерън казват истината, то парите е взел някой друг, неизвестен. Не мога да разбера защо престъпникът е трябвало да дава неподписана квитанция, с риск веднага да го разобличат? Не е ли било по-просто да се подпише вместо Летерън? И защо не го е направил?

Харисън се замисли.

— Може би се е страхувал, че Ъшкрофт ще забележи, че подписът е подправен, и ще вдигне тревога.

— Щом е успял да се представи за Летерън, значи е могъл да се научи да подправя подписа му.

— А ако е бил неграмотен? — предположи Харисън. — Познавам бандити, които се научиха да пишат едва зад решетката.

— Може би — съгласи се Райдър. — Но във всеки случай главното подозрение сега пада на Ъшкрофт и Летерън. И преди да започнем по-нататъшните дирения, трябва точно да установим дали са виновни, или не. Сигурно сте проверили и двамата.

— И още как! — възкликна Харисън и изкомандува в селектора: — Пратете ми папката по Първа банка. Ще започнем с Ъшкрофт. Добро финансово положение, чисто минало, превъзходна репутация, никакви основания да стане крадец на банка. Джексън, младши касиерът, донякъде потвърждава неговите показания. Освен това Ъшкрофт не е могъл да скрие парите. Обискирахме банката от горе до долу, а през това време той беше под наблюдение. Не намерихме нищо. По-нататъшното следствие изясни някои обстоятелства в негова полза... Подробности ще ви разкажа после.

— И вие сте убеден в неговата невинност?

— Почти, но не съвсем — отвърна Харисън. — Той би могъл да предаде парите на свой съмишленик, маскиран като Летерън. Ех, ако можехме да обискираме дома му както трябва! Достатъчна е една хартийка с известен номер и всичко щеше да бъде наред! Но съдията Мексън отказа да подпише заповед за обиск поради недостатъчно основание. Каза, че за това са нужни по-сериозни подозрения. И, общо взето, той е прав.

— А касиерът на фабриката Летерън?

— Той е на петдесет и осем години. Заклет ерген. Но няма да ви разказвам биографията му. Нали не може да бъде виновен?

— Убеден ли сте?

— Съдете сам. Фабричната кола е стояла пред кантората цялата сутрин до десет и тридесет и пет. После в нея седнали Летерън и охраната, за да отидат в банката. За по-малко от двацет минути те не могат да стигнат дотам. Летерън просто не е имал време да отиде до банката с някакъв друг автомобил, да се върне във фабриката, да вземе охраната и да се отправи наново затам.

— А да не говорим за това, че в същото време е трябвало да скрие някъде парите — добави Райдър.

— Не, това не би могъл да направи. Освен това четиридесет свидетели от фабриката твърдят, че Летерън е бил там през цялото време — от девет, когато е дошъл на работа, до десет и тридесет и пет, когато е тръгнал за банката. Пълно алиби.

— С една дума, него можем веднага да го извадим от сметката.

Харисън изкриви устни и каза:

— Да, но в същото време моите хора намериха от улицата петима свидетели, които са го видели да влиза в банката точно в десет и половина.

— С други думи, те потвърждават показанията на Ъшкрофт и Джексън.

— Да. Те не го познават, но го разпознаха по снимката.

— А колата му забелязали ли са? Описаха ли я?

— Кола не видели. Вървял пеша, носел куфарчето, И го забелязали, защото някакъв уличен пес изведнъж изквичал и избягал от него.

Райдър замислено потри брадичката си.

— И защо ли е побягнал? Кучетата не правят това просто така. Или са го ударили, или се е изплашил от нещо.

— Е, и какво от това? — На Харисън не му беше до песовете. — След това момчетата намериха свидетел, който твърди, че е видял Летерън да излиза от банката с куфарчето. Не е забелязал никаква охрана. Казва, че Летерън е вървял по улицата така, сякаш нищо не го безпокои. Спрял такси и заминал.

— Намерихте ли шофьора?

— Да. Той също го позна на снимката. Заяви, че е откарал Летерън до кино „Камея“ на Четвърта улица, но не видял дали е влязъл там, или не. Разпитахме служителите в „Камея“, претърсихме навсякъде. Не открихме нищо. Наблизо има автобусна станция. Извадихме им душата на тези там, но нищо не узнахме.

— И това ли е всичко?

— Не съвсем. Позвъних в Министерството на финансите и съобщих номерата на банкнотите. Обявих в осем щата, че се търси човек с отличителните белези на Летерън. Сега, докато ние разговаряме, моите момчета обикалят всички хотели и квартири под наем. Някъде се е притаил — може да е тук в града. Но не зная какво още да предприема.

Райдър се облегна на креслото, което протестиращо изскърца. Той мислеше, а Харисън бавно дъвчеше клечката за зъби.

После Райдър каза:

— Превъзходна репутация, финансово благосъстояние и отсъствие на явни мотиви — всичко това струва по-малко от свидетелските показания. Човек винаги може да има тайни причини. Например, кой знае защо, точно сега има нужда от дванайсет хиляди долара, а няма време да ги получи по законен път. Да предположим, че са му дадени двадесет и четири часа, за да намери откуп.

Харисън опули очи.

— Вие смятате, че трябва да проверим дали всички роднини на Ъшкрофт и Летерън са живи и здрави, че никой от тях не е изчезнал през последните дни?

— Както решите. Самият аз смятам, че това няма да ни донесе нищо освен допълнителна грижа. Похитителят знае, че го заплашва смъртно наказание. Ще рискува ли той за някакви си жалки дванайсет хиляди долара, когато със същия успех може да си избере по-богата жертва и да поиска по-голям откуп. И освен това, ако проверката даде положителни резултати, това пак няма да ни обясни как е бил осъществен грабежът, нито ще ни даде убедителна доказателства за съда и съдебните заседатели.

— Възможно е — съгласи се Харисън. — Но все пак една проверка няма да навреди. Аз и без това няма какво да правя. Освен жената на Ъшкрофт всички негови роднини живеят в друга градове. Трябва само да се свържем с тамошната полиция.

— Както искате. А щом веднъж сме се заели да се ровим в неизвестното, то тогава поръчайте на някого да разбере няма ли Летерън на заден план брат-безделник, способен да извлече изгода от тяхната прилика. А ако Летерън се окаже многострадалната половина на чифт близнаци?

— В този случай — промърмори Харисън — той е станал негов съучастник в мига, когато е укрил от нас съществуването на този брат.

— От юридическа гледна точка, да. Но от човешка? Всеки се бои от позор. Ако вие имате брат закоравял рецидивист, щяхте ли да разгласявате?

— Просто така — не. Но в интересите на правосъдието — да.

— Хората не са еднакви. И слава богу, че е така — Райдър нетърпеливо сви рамене. — Е, с темата на кого пряко пада подозрението свършихме. Да видим какво можем да кажем за третия, неизвестния.

— Вече ви казах, че обявих дирене на човек с отличителните белези на Летерън — отговори Харисън.

— Да, помня. Според вас, това може ли да ни донесе нещичко?

— Трудно е да се каже. Ако е майстор в предрешаванията, в такъв случай той сега съвсем не прилича на оня човек, когото са видели свидетелите. Ако приликата е истинска, голяма и не се поддава на маскировка, търсенето ще даде резултати.

— Може би. Но ако става дума не за кръвно родство — а този вариант вие вече проверявате, — то сходството преди всичко е изкуствено. Иначе съпадението би било прекалено голямо. Да приемем, че приликата е изкуствена. Какви изводи можем да направим от това?

— Тя наистина е била голяма — забеляза Харисън. — Толкова голяма, че е излъгала няколко свидетели. Толкова голяма, че става невероятна.

— Именно — подхвана Райдър. — Един толкова надарен в работата си майстор може да повтори това няколко пъти, но след като намери подходяща жертва, например с неговото телосложение. Следователно приликата между него и Летерън може да бъде не повече, отколкото между мен и цирков тюлен. Ние нямаме неговите истински белези, а това е сериозна пречка. Не ми идва наум как бихме могли да установим истинския му вид.

— На мен също — каза Харисън унило.

— Впрочем все още имаме някакъв шанс — едно към десет, разбира се: той изглежда сега така, както преди своя трик, когато не му е било нужно да прибягва до маскарад, докато е обмислял своя план за ограбването. И тъй като всичко е минало гладко, като по разписание, значи всяка подробност е била премисляна старателно преди това. А такъв род работа изисква дълги предварителни наблюдения. Той не е могъл така изведнъж да разбере реда при получаването на парите и да запомни външността на Летерън. Освен ако чете мисли от разстояние.

— Не вярвам, както не вярвам на ясновидци — заяви Харисън.

Райдър продължи, без да го слуша:

— Следователно малко преди грабежа той е живял в града или в околностите. Сигурно твърде много хора са го видели и ще могат да опишат външността му. Вашите момчета няма да го намерят, защото той не прилича на тази снимка. Трябва да установим къде е живял и как е изглеждал.

— По-лесно е да се каже, отколкото да се направи.

— Вариантът не е от най-простите, но ще започнем с него. В края на краищата все ще постигнем нещо — ако не друго, то поне място в психиатрията... — той млъкна и се замисли.

Харисън съсредоточено впери очи в тавана. Без да подозират, и двамата прибягнаха към обичайния за Земята заместител на гениалното озарение, което се случва така рядко! На два пъти Райдър отворя уста, сякаш се канеше да каже нещо, но веднага я затваряше и отново се отдаваше на размишления. Накрая все пак каза:

— За да може така уверено да се представя за Летерън, той трябвало да си придаде не само външна прилика с него, но и да се облече като него, да има същата походка, да се държи като него и да мирише на него.

— Той не се е различавал по нищо от Летерън — отвърна Харисън. — Аз разпитвах Ъшкрофт, докато и на двамата ни се доповръща. Той е изглеждал също като Летерън — от главата до петите.

— А куфарчето? — попита Райдър.

— Куфарчето? — по слабото лице на Харисън се мярна недоумение, което тутакси премина в злоба към себе си. — Тук ме хванахте. За него не попитах. Пропуснах го.

— Не е задължително. Възможно е да е същото, но все пак нека проверим.

— Сега — Харисън взе телефонната слушалка, набра номер и каза: — Мистър Ъшкрофт, имам още един въпрос към вас. Куфарчето, в което сложихте парите, беше ли същото, с което идваха касиерите от фабриката?

Райдър също чу решителния отговор:

— Не, мистър Харисън, това беше ново куфарче.

— Какво!? — изрева Харисън и почервения. — Защо мълчахте досега?

— Не ме попитахте, пък и не се сетих. Но дори и да бях се сетил, нямаше да му придам никакво значение.

— Слушайте, аз решавам тук кое е важно и кое не. — Той хвърли на Райдър мъченически поглед и продължи раздразнено: — А сега нека изясним всичко веднъж завинаги. Ако не се смята неговата новост, куфарчето беше ли същото като това, с което идваха касиерите?

— Не, сър. Но много приличаше. Същата форма, същата пиринчена ключалка, почти същите размери. Но беше малко по-дълго и с около дюйм по-дълбоко. Помня, че като слагах парите, се чудех защо им е трябвало да купуват втори куфар, но после реших, че мистър Летерън и мистър Суъйн искат да използват всеки свой куфар.

— А не забелязахте ли някакъв отличителен знак? Етикетче с цената, марката на фирмата, инициали или нещо друго?

— Нищо. Не съм гледал специално. Нямах предвид, че ще се случи нещо по-нататък...

Гласът на Ъшкрофт прекъсна в средата на изречението, тъй като Харисън раздразнено тресна слушалката. Той се вторачи в Райдър, който мълчеше.

— За ваше сведение — заяви Харисън — дойдох до извода, че професията чистач на обществени клозети има множество преимущества и има моменти, когато изпитвам голямо изкушение... — той се задъха и включи селектора.

— Има ли там някой свободен?

— Кастнер, шефе.

— Пратете ми го тук.

Влезе детективът Кастнер. Той беше облечен елегантно и явно знаеше как трябва да се ориентира в бездната на порока.

— Джим! — разпореди се Харисън. — Тичайте до стъклената фабрика и вземете куфарчето на касиера. Само преди това се уверете, че е това същото, с което вземат парите от банката. Поразходете се с него във всички галантерийни магазини в града и установете на кого и кога през последния месец са били продадени такива куфарчета. Ако изнамерите купувача, то нека той да ви покаже куфарчето си и да ви обясни къде е бил в десет и половина миналия петък.

— Дадено, шефе!

— Позвънете ми, ако се изясни нещо.

След излизането на Кастнер Харисън каза:

— Куфарчето е било купено специално за това ограбване. Следователно е придобито скоро, и то у нас, в града. Ако в градските магазини не се изясни нищо, ще се заемем със съседните градове.

— Вие ще се заемете с това — съгласи се Райдър. — А в това време аз също ще предприема нещо.

— А какво именно?

— Нали живеем във века на науката и техниката. Разполагаме с развити и отлично действащи средства за свързка, а също така и с активна система за събиране и запазване на информация. Ще се възползуваме от това, което имаме.

— Какво сте намислили? — попита Харисън.

— Такъв лек и ловък грабеж вероятно ще се повтори. Не е изключено престъпникът да е използвал неведнъж този начин и сигурно няма да се ограничи само с тази банка.

— Е, и...

— Имаме неговото описание, макар че едва ли ще ни послужи много. Но — Райдър се наклони напред — ние знаем неговите методи и от тях ще тръгнем.

— Да, вярно.

— А после ще съпоставим неговото описание към особеностите, които се замаскират трудно — ръст, тегло, тип фигура, цвят на очите. Ще опишем накратко неговия метод, като изложим само фактите. Всичко това можем да съберем в петдесет думи.

— А после?

— В нашата страна има шест хиляди двеста и осем банки, от които шест хиляди и нещо влизат в банкова асоциация. Нашият департамент ще снабди асоциацията с окръжно писмо в брой, достатъчен за всички нейни членове. Те ще бъдат предупредени за възможността за грабеж, а ако все пак това се повтори или се случи нещо подобно, ще узнаем веднага всички подробности.

— Хубава мисъл! — одобри Харисън. — Навярно някъде някой началник на полицията си блъска главата над два-три факта, които на нас не ни достигат, а ние на свой ред бихме могли да му съобщим нещо интересно. Обменът на сведения ще помогне за залавянето на престъпника.

— Не е изключено да успеем да съкратим процедурата — каза Райдър. — При условие, че имаме работа с рецидивист. Ако преди това

е бил арестуван за нещо подобно, веднага ще намерим неговото картонче във Вашингтонската картотека.

— Зная за нея, но не съм я виждал.

— На един мой приятел, пощенски инспектор, тя неотдавна добре му послужи. Той търсеше тип, който продавал по пощата фалшиви нефтени акции. Вече бил омотал петдесетина глупаци с помощта на отлично изготвени документи — заключения от геоложки проучвания, лицензии и т.н. Никой от пострадалите не го беше виждал и не можеше да го опише.

— Много малко за следствие.

— Но и това стигнало. Опитите на пощенските власти да му устроят капан не успели. Бил голям хитрец, а това вече е улика. Без съмнение на такъв изкусен мошеник не може да не бъде отредено място в картотеката.

— И какво стана по-нататък?

— Закодирали данните му и ги вложили в скоростния екстрактор. Сякаш са дали на куче да подуши кърпичка. Докато си издухате носа, електронните пръсти са опипали вече стотици хиляди картончета. Като отхвърлили професионалните убийци, джебчиите и крадците с взлом от различни категории, те избрали примерно четири хиляди мошеници. От тях отсортират, да кажем, шестотин гешефтари, специалисти по пробутване на несъществуващи ценни книжа. А от тях отбират стотина опериращи с нефтени псевдоакции, после отделят дванайсетина, които ограничават своята дейност по пощата. Машината изхвърлила дванайсет картончета. Ако данните са били повече, щяла да изхвърли само едно. Впрочем това нямало никакво значение. Бързата проверка установила, че четирима от тях вече са умрели, а шестима са в затвора. От останалите двама единият бил намерен веднага и се оказало, че той няма нищо общо с тази работа. Останал само един. Пощенските власти сега разполагали с името, фотографията, отпечатъка от пръстите, сведения за неговите навици, връзки и всичко друго освен брачното свидетелство на майка му. След три седмици го арестували.

— Не е лошо. Но не разбирам защо пазят в картотеката картончетата на умрелите.

— Понякога нови данни помагат да се установи, че някои неразкрити престъпления са тяхна работа. А робите на картотеката не

могат да понасят незавършена работа. Обожават акуратността.

— Ами ако престъпникът, попаднал в картотеката, е съобразил това и е започнал да живее честно или пък е изменил методите си?

— Не, те винаги се повтарят. Попадат в паяжината и вече не могат да се измъкнат оттам. Още не съм чувал някой фалшификатор на пари да е станал наемен убиец или крадец на велосипеди. И нашият юнак ще изпълни своя номер по същия начин. Ще видите — той кимна към телефона. — Ще възразите ли, ако поръчам два междуградски разговора?

— Колкото искате. Нали не ги плащам аз.

— В такъв случай ще поръчам и трети. Женичката ми има право да си спомнят за нея.

— Давайте! — Харисън стана и се отправи към вратата, изразявайки с вида си дълбоко отвращение. — Ще отида да поработя някъде. Винаги ми е гадно, когато някой мъжага започне да мърка и се гевези.

Райдър се засмя и взе слушалката:

— Свържете ме с Министерството на финансите, Вашингтон, вътрешен 417, министър О'Киф.

Земните методи продължаваха да бъдат прилагани със същото изтощително упорство и през следващите двадесет и четири часа. Полицейските агенти задаваха въпроси на собственици на магазини и местни клюкарки, на бармани и бивши криминални престъпници, на тайни осведомители — накратко, на всеки, който би могъл да знае или е чул нещо. Цивилни детективи чукаха по вратите, разпитваха тези, които им отговаряха, и правеха справки за тези, които отказваха да отговарят. Пътната полиция проверяваше хотели и къмпинги, разпитваше собственици, управители, помощници. Шерифите обикаляха фермите, където понякога даваха стаи под наем.

Във Вашингтон една машина изхвърли в шест хиляди екземпляра окръжно писмо, а наблизко друга машина печаташе адреси върху шест хиляди плика. Едновременно с нея електронни пръсти, пропускайки милиони перфорирани картончета, намираха специфично разположените перфорации. В десетки големи и малки градове

полицията правеше справки за някои хора, съобщаваха по телефона в Нортвуд какво са узнали и се заемаха със своите работи.

Както обикновено, преди всичко се получиха куп отрицателни отговори. Всички роднини на Ъшкрофт бяха цели и невредими и никой от тях не беше изчезнал. В семейството на Летерън нямаше нито една черна овца, нямаше и брат-близък, а единственият му брат беше с десет години по-млад и никак не му приличаше. Той притежаваше безупречна репутация и надеждни свидетели твърдяха, че в петък сутринта е бил в кантората си.

Ни една от банките не съобщи за кражба на пари от ловък хитрец, гримиран като уважаван клиент. Нито в квартирите, нито в хотелите и къмпингите не бяха открили наемател, който поне малко да прилича на Летерън.

В картотеката имаше четиридесет и двама мошеници, живи и мъртви, ловко ограбили банки. Но техните методи съвсем не подхождаха на този. Машината даде отговор: „Не е записан“.

Голямото количество негативни фактори обаче позволи да се стигне до някои позитивни изводи. Обмислили получените отговори, Харисън и Райдър стигнаха до извода, че Ъшкрофт и Летерън могат да се смятат непричастни към грабежа, че единственият престъпник току-що е започнал своята кариера и първият успех ще го подбуди да повтори сполучливата операция и че използвайки своя особен талант, сега се крие под съвсем друга личност.

Първата сполука дойде в края на деня. В кабинета влезе Кастнер, бутна шапката на тила си и каза:

— Май че се натъкнах на нещичко.

— А именно? — попита Харисън, като наостри уши.

— Такива куфарчета не се търсят много и се продават само в един магазин. През последния месец са пласирали три.

— С чекове ли са ги плащали?

— Не, в брой — и като се усмихна мрачно на разочарованието на своя началник, Кастнер продължи: — Но двамата били стари уважавани клиенти. Купили своите куфарчета преди три седмици. Те ми показаха куфарчетата и ми разказаха как са прекарвали в петък сутринта. Проверих — беше вярно.

— А третият купувач?

— Ще стигна и до него, шефе. Според мен, точно той ни трябва. Той е купил куфарчето в навечерието на грабежа. Него не го познават.

— Приходящ?

— Не съвсем. Хилда Касиди, продавачката, която го е обслужвала, ми го описа подробно. Казва, че бил възрастен тихичък човек с остри черти на лицето. Приличал на балсамировач, който има зъбобол.

— И защо мислите, че не е приходящ?

— Защото, шефе, в града с кожени изделия търгуват дванайсет магазина. Аз съм тукашен, но бях принуден да се поразтичам, докато намеря този, в който имаше тези куфарчета. И този служител в моргата — реших аз — също не е намерил изведнъж. После аз още веднъж минах по магазините и вече ги питах направо за него.

— Е?

— В три от тях си спомниха, че описаният човек е питал за стока, която те нямат — той направи многозначителна пауза. — Сол Бергман от „Турист“ казва, че физиономията му се е сторила позната. Но Бергман не знае кой е той и нищо повече не може да каже. Но е сигурен, че го е виждал около два пъти преди.

— Може би идва от време на време в града, а живее някъде не много близо.

— И аз така мисля, шефе.

— „Не много близо“ може да означава всяко място в радиус от сто мили, а и повече — промърмори Харисън. Той погледна с кисела физиономия Кастнер. — Кой от тях най-добре го е разгледал?

— Хилда Касиди.

— Доведете я тук, и по-живо!

— Вече я доведох, шефе. Чака в приемната.

— Браво, Джим! — каза Харисън развеселен. — Нека влезе.

Кастнер излезе и се върна с продавачката. Високо, стройно момиче на около двадесет години, с умно лице. Тя седеше, сложила ръцете си на коленете и спокойно и делово отговаряше на въпросите на Харисън, който се стараеше да измъкне от нея всичко, което тя можеше да си спомни.

— Пак едно и също! — оплака се Харисън, когато тя замълча. — Момчетата трябва да обиколят още веднъж града и да проверят не познава ли някой този тип.

— Ако той идва само от време на време в града, трябва да поискате съдействие в други градове — намеси се Райдър.

— Да, разбира се.

— Може би ще успеем да облекчим задачата им — Райдър погледна девойката. — Ако мис Касиди се съгласи да ни помогне.

— С удоволствие, ако мога.

— Какво сте намислили? — заинтересува се Харисън.

— Мисля да прибягна до услугите на Роджер Кинг.

— Този пък кой е?

— Художник в щата от нашия департамент. Припечелва извънредно, като прави карикатури. Истински майстор. — Райдър отново се обърна към девойката. — Можете ли да дойдете тук утре порано, за цялата сутрин?

— Ако разреши управителят.

— Ще разреши. Аз ще се погрижа за това — обяви Харисън.

— Прекрасно. Мистър Кинг ще ви покаже снимки на различни хора. Вие трябва внимателно да ги разгледате и да посочите онези черти, които ви напомнят лицето на човека, купил от вас куфарчето. А мистър Кинг ще нарисува словесен портрет и ще го променя по вашите указания, докато приликата стане пълна. Ще се справите ли?

— Разбира се.

— Можем да го направим още по-добре — намеси се Кастнер. — Сол Бергман ще се зарадва, ако и него помолите да помогне. Той обича такива работи.

— Поканете го и него утре.

Когато Кастнер и девойката излязоха, Райдър попита:

— Тук има ли някой, който може да размножи портрета?

— Разбира се.

— Чудесно — Райдър се обърна към телефона. — Мога ли да прибавя към сметката още някоя и друга цифра?

— Все ми е едно, дори ако кметът получи удар при вида на тази сметка — отвърна Харисън. — Но ако имате намерение да изливате в слушалката първобитните си страсти, кажете да се омета навреме.

— Този път не. Тя навярно тъгува, но дългът преди всичко! — вдигна слушалката. — Министерство на финансите, Вашингтон, вътрешен 338. Потърсете Роджер Кинг.

Рисунката на Кинг беше разпратена с описание и молба да бъде задържан човекът, който прилича на нея. Няколко минути след като тя бе стигнала до адресатите, в кабинета на Харисън иззвъня телефонът. Той вдигна слушалката.

— Тук казармата на щатската полиция. Говори сержант Уилкинс. Току-що получихме вашия пакет. Аз зная този тип. Той живее в моя участък.

— Кой е той?

— Уилям Джонс. Собственик на малка ферма на шосе номер 4, на около два часа път от нашия град. Доста унила личност, но нищо лошо не съм чувал за него. Бих казал, че е непоправим песимист, но е честен човек. Искате ли да го задържим?

— Сигурен ли сте, че е той?

— На вашата рисунка се мъдри неговото лице, но нищо друго не потвърждавам. В полицията служба толкова, колкото и вие, и не правя грешки при разпознаване.

— Разбира се, сержанте. Ще ви бъдем много благодарни, ако го изпратите при нас за изясняване.

— Добре.

Харисън се облегна на гърба на стола и впери поглед в масата, обмисляйки чутото. След няколко минути каза:

— Щях да бъда по-доволен, ако този Джонс в миналото е бил цирков клоун или естраден имитатор. Стопанин на ферма на два часа път от най-близкия град повече прилича на простак фермер, отколкото на мошеник, способен да свърши такава работа.

— Може да е само съучастник. Купил е куфарчето преди ограбването, после е скрил парите или пък е пазел, докато крадецът е бил в банката.

Харисън кимна.

— Всичко ще изясним, като дойде. И ако не успее да докаже, че е купил куфарчето без всякаква задна мисъл, тежко му и горко.

— А ако успее?

— Тогава ще се върнем там, откъдето почнахме — Харисън посърна, като помисли за това, но телефонът иззвъня и той вдигна слушалката. — Нортвудският полицейски участък.

— Говори полицаят Клинтън, шефе. Току-що по казах рисунката на мисиз Бастико, която дава стаи под наем. Стивънсстрийт, номер 157. Тя се кълне, че този Уилям Джонс е живял у нея десет дни. Дошъл без багаж, но по-късно си купил куфарче, също като касиерското. В събота сутринта заминал, като си взел куфарчето. Бил заплатил за четири дни напред, но не казал за това нито дума и повече не се върнал.

— Почакайте там, Клинтън. Сега ще дойдем — Харисън цъкна с език и каза на Райдър: — Да вървим.

Полицейската кола ги стовари на номер 157 на Стивънсстрийт — старо тухлено здание с каменна стълба, изтрита от хиляди подметки.

Мисиз Бастико, чието грубо лице красяха брадавици, възкликна в добродетелно негодувание.

— В моята къща досега не беше влизала полиция. Цели двайсет години!

— Но затова пък сега в нея влизат порядъчни хора — утеша я Харисън. — Какво можете да ми кажете за този Джонс?

— Нищо особено — отговори тя, все още ядосана. — През цялото време се заключваше в стаята си. Аз пък нямам навик да се впускам в разговори с наемателите, ако се държат прилично.

— Той каза ли нещо за това, откъде е дошъл, или къде има намерение да отиде, или нещо от този род?

— Не. Той заплати в аванс, каза си името, обясни, че е дошъл по работа и нищо повече. Всяка сутрин излизаше някъде, вечер се прибираще рано, винаги беше трезв и никому не досаждаше.

— А идваше ли някой при него? — Харисън извади фотографията на Летерън. — Ето този човек например?

— Вашият полицай ми показа вчера тази картичка. Не го познавам. Нито веднъж не съм виждала мистър Джонс да разговаря с някого.

— Хм-м... — разочаровано провлочи Харисън. — Ще прегледаме стаята му. Имате ли нещо против?

Мисиз Бастико неохотно ги поведе нагоре, отключи вратата и ги пусна да преровят стаята. Съдейки по лицето ѝ, полицията предизвикваше у нея алергия.

Обискираха щателно стаята — снеха от леглото чаршафите и матраците, разместиха всички мебели, обърнаха килимите и дори отвинтиха сифона на мивката и изследваха съдържанието му. Клинтън

извади от тясната цепнатина малко късче прозрачна розова корица и две странни семенца, прилични на издължени бадеми със силен своеобразен аромат.

Като се убедиха, че в стаята няма нищо интересно, те отнесоха със себе си оскъдните резултати от обиска и ги предадоха в криминалната лаборатория за анализ.

След три часа в кабинета влезе Уилям Джонс. Той погледна Райдър, спря сърдития си поглед на Харисън, който беше в униформа, и попита.

— За какъв дявол ме довякоха тук? Нищо не съм направил!

— В такъв случай няма защо да се безпокоите! — Харисън си придаде най-страшния вид. — Къде бяхте в петък сутринта?

— Веднага ще ви кажа — с ехиден глас отговори Джонс. — Бях в Смоки Фолс, купувах резервни части за култиватора.

— На осемдесет мили оттук?

— Е, и какво? От моето ранчо дотам е по-близо. А тук никъде не могат да се намерят резервни части за култиватор.

— Колко време бяхте там?

— Пристигнах в десет и заминах след обяд.

— Значи ви трябваша пет часа, за да купите някакви резервни части.

— Не бързах никъде. Купих и продукти. Обядвах, е и пийнах.

— Значи ще се намерят доста хора да потвърдят, че са ви видели?

— А как иначе! — съгласи се Джонс с обезкуражаваща решителност.

Харисън включи селектора и каза на някого:

— Доведете тук мисиз Бастико, Касиди и Сол Бергман — след това отново се обърна към Джонс: — Кажете ми точно къде именно сте ходили, докато се намирахте в Смоки Фолс, и кой ви е видял на всяко от тези места.

Той започна бързо да записва това, което му съобщаваше Джонс — за покупките си в петък сутринта. Като свърши с това, позвъни в полицейския участък на Смоки Фолс, бързо изложи същността на работата, събщи данните, получени от Джонс, и попита как трябва да ги провери.

Като чу молбата му, Джонс изведнъж се разтревожи:

— Мога ли да си отида. Работа ме чака.

— Мен също — каза Харисън. — А къде скрихте куфарчето?

— Какво куфарче?

— Новото, което купихте в четвъртък.

Съвсем разтревожен, Джонс извика:

— Какво ми приписвате? Никакви куфарчета не съм купувал! За какъв дявол ми е притрябвало вашето куфарче!

— А може би ще кажете, че не сте живели и в квартирата на Стивънсстрийт?

— Не съм живял. Няма какво да правя на вашия Стивънсстрийт. Там и за пари не бих отишъл.

Спорът продължи двадесет минути. Джонс с магарешко упорство твърдеше, че целия четвъртък е работил във фермата си, както и през цялото това време, през което трябва да е живял в тази квартира. Не познава никаква мисиз Бастико и не желае да я познава. Никога в живота си не е купувал никакви кожени куфарчета. Нека му направят обиск — няма нищо против, но ако там има куфарче, значи са му го подхвърлили.

На вратата се появи главата на полицаи.

— Те са тук, шефе.

— Добре. Пригответе всичко за разпознаване.

След десет минути Харисън заведе Уилям Джонс в задната стая и го настави сред четирима детективи и петима доброволци от улицата. После в стаята влязоха Сол Бергман, Хилда Касиди и мисиз Бастико. Те огледаха редицата от хора и едновременно посочиха един и същи човек.

— Този същият — каза мисиз Бастико.

— Той е — потвърди продавачката.

— И никой друг — подхвана Сол Бергман.

— Тези всички са побъркани! — обяви Джонс съвсем смяян.

Харисън отведе тримата свидетели в кабинета си и се опита да установи дали не са сгрешили. Но те твърдяха, че са абсолютно уверени: това е Уилям Джонс.

Харисън ги освободи, Джонс задържа до получаването на сведения от Смоки Фолс. Резултатът от проверката дойде, когато двадесет и четирите часа — максималния срок, който законът разрешава да бъде задържан заподозреният, без да му бъде предявено

обвинение — бяха почти изтекли. Показанията на тридесет и двама души напълно потвърдиха, че Джонс действително е бил в Смоки Фолс от десет до петнадесет и трийсет часа. Проверките по пътищата могли да установят целия негов път до градчето и обратно. Няколко свидетели заявиха, че са го видели във фермата в часовете, когато той уж е бил в дома на мисиз Бастико. Направиха обиск в ранчото на Джонс, но не намериха нито куфарчето, нито откраднатите пари.

— Това е всичко! — промърмори Харисън. — Налага се да го пусна с най-унизителни извинения. Що за келява и гнусна работа — всички приемат някой за някого!

Докато масажираше брадичката си, Райдър предложи:

— А защо да не проверим и това? Нека поговорим с Джонс, преди да сме го освободили.

Джонс влезе прегърбен и поумирен: беше готов да отговаря на всякакви въпроси, стига само да се върне по-скоро в къщи.

— Много съжаляваме, че ви причинихме толкова неудобства — учтиво каза Райдър. — Но при стеклите се обстоятелства беше неизбежно. Ние се натъкнахме на необикновено сложна проблема — той се наклони напред и втренчено загледа Джонс. — Постарайте се да си спомните, имали ли сте случай да са ви припознавали?

Джонс отвори уста, отново я затвори, после каза:

— Дявол да го вземе! Имах такъв случай. Преди две седмици.

— Хайде, разкажете ни — помоли Райдър и очите му заблестяха.

— Минах през Нортвуд, без да спирам, трябваше да отида в Саутвуд. Бях стоял вече около час там, когато изведнъж някакъв тип ме повика от другата страна на улицата. Съвсем непознат. Дори помислих, че вика някой друг. Попита ме, как съм се озовал тук. Имаше вид на шашардисан. Отговорих, че съм пристигнал с колата си. Но той не ми повярва.

— Защо?

— Каза ми, че съм вървял пеша и съм автостопирал. Знаел това, защото ме бил откарал в Нортвуд. И добави, че като ме оставил там, не е спирал никъде и така надул колата, че до Саутвуд никой не успял да го настигне. Щом оставил колата на паркинга, тръгнал по улицата и хоп! — идвам насреща му от другата страна.

— Вие какво му казахте?

— Казах му, че е возил някой друг, а не мене. Та неговите собствени думи доказват това.

— И това го шашна, а?

— Съвсем се побърка. Заведе ме до колата си и каза: „Какво означава това, нима не сте пътували с нея?“ „Разбира се, че не“ — казвам аз и си тръгнах. Отначало помислих, че е някакъв шегаджия. После реших, че му хлопа дъската.

— Трябва да намерим този човек — отчетливо каза Райдър. — Разкажете ни всичко, което можете да си спомните за него.

Джонс се замисли.

— На около четиридесет години. Хубаво облечен, говори гладко, прилича на търговски агент. В колата му имаше различни проспекти, цветни таблици и кутийки с бои.

Разпитваха Джонс още десет минути, изяснявайки всички подробности. После Харисън позвъни в полицията в града и помоли да направят издирване.

— Започнете с магазините за бои и лакове. Съдейки по всичко, той е някакъв агент на фирма за производство на бои. Навярно те ще ни кажат кой от тях е пътувал този ден.

Обещаха да направят това незабавно. Джонс си тръгна за в къщи все още сърдит, но с голямо облекчение. Не минаха и два часа и неговият разказ даде плодове. Позвъниха от града.

— В четвъртия магазин научихме всичко, което ви интересува. В търговията с бои тази личност е известна — Бърдж Кимелмен, представител на компанията за бои и лакове „Акме“ в Мариън, щата Илиной. Сегашното му местопребивание е неизвестно. Но, разбира се, можете да го намерите чрез „Акме“.

— Много благодаря! — Харисън затвори слушалката и веднага се зае да звъни на „Акме“. След кратък разговор отново остави слушалката и се обърна към Райдър.

— Той сега се движи по шосето на около двеста мили на юг. Тази вечер ще се свържат с него и утре ще бъде тук.

— Прекрасно.

— Наистина ли? — попита Харисън раздражен. — Ние си строшаване краката да търсим ту един, ту друг, само за да попаднем на трети. Това може да продължава без край.

— Или до нечий край. Човешките воденични камъни мелят бавно, но сигурно.

Към края на следващата сутрин Харисън упорито се занимаваше с текущите си работи. В ъгъла на неговия кабинет Райдър, протегнал крака, бавно и внимателно четеше пачка напечатани на машина листове.

Пачката представляваше плод от делничната работа на много хора. В нея с малки изключения бяха проследени час по час дирите на някой си Уилям Джонс, за когото бе известно, че той не е истинският Уилям Джонс. Бяха го видели да се разхожда по улиците на Нортвуд, блещейки очи като провинциален турист. Още много пъти го бяха виждали на главната улица, където той изучавал разположенията на търговските заведения. Съзрели го и в магазина на самообслужване, когато бе откраднато портмонето на една купувачка. Обядвал в кафенетата и ресторантите, пил бира в баровете и пивниците.

Ъшкрофт, Джонсън и още един касиер си спомниха, че някой, който приличал на Джонс, една седмица преди ограбването влизал няколко пъти в банката и задавал глупави въпроси. Летерън и неговите пазачи си спомниха, че същият Уилям Джонс стоял наблизо, докато касиерът вземал парите предишната седмица. Тези събрани капка по капка сведения покриваха почти цялото време, което предполагаемият престъпник е прекарал в Нортвуд — период от десет дни.

Райдър свърши четенето и затвори очи, като премисляше отново и отново всички подробности с надеждата да му дойде наум нова идея. През това време включеният радиоприемник излъчваше приглушена, но негодуваща реч:

— ... Сега вече на целия свят е известно, че някой е успял да пусне в орбита космична станция. Всеки, който притежава телескоп или дори силен бинокъл, може сам да я наблюдава през нощта. И на какво основание нашето правителство си дава вид, че станцията не съществува? Ако не сме я пуснали ние, то обявете това на всеослушание — този, който я е пуснал, все едно знае. А ако ние сме я изстреляли там, то защо скривате от нас, когато това е престанало да бъде тайна? Може би ни смятате за неразумни деца? Кой бюрократи са си присвоили правото да решават кое могат да кажат и кое не? Време е правителството да наруши мълчанието!

— Съгласен съм с тях — каза Харисън, вдигайки главата си от книгата. — Защо те не желаят да кажат наша ли е, или не? Някой там поема голяма отговорност. Хубав ритник... — той млъкна и дигна слушалката. — Нортвудски полицейски участък — докато слушаше, по слабото му лице се появи цяла гама от странни изражения. После остави слушалката и каза: — С всяка минута тази работа става все по-идиотска.

— Този път какво?

— Семената. Лабораторията не е могла да установи какво е това.

— Не виждам нищо странно. Нима знаят всичко?

— Във всеки случай те знаят кога лъжицата не е за тяхната уста — възрази Харисън. — Затова пратили нашите семена в някаква нюйоркска фирма, където знаят всичко за семената. И току-що получили отговор.

— Е?

— Все същото: неизвестни на науката. В Ню Йорк отишли подалече, отделили маслото, а остатъка подложили на всички възможни анализи. Резултат: семената не се вметват в нито един каталог. — Харисън изпусна смях, приличен на стон. — Молят ни да изпратим десетина от тези неизвестни семена, за да ги посадят. Интересно им е какво ще поникне.

— Нека си го избият от главата! — посъветва го Райдър. — Семена нямаме и не знаем къде можем да ги намерим.

— Но има нещо още по-интересно — продължи Харисън. — Със семената изпратихме и розовата ципица, помните ли? Тогава аз мислех, че е цветен целофан. Лабораторията съобщава, че това не е изкуствена материя, а има органичен произход с клетки и жилки и навярно е кожица от неизвестен плод.

— ... отдавна е известно на теория и както се предполага, се разработва в условия на строга секретност — гъгнеше радиото. — Този, който осъществи това пръв, ще получи неоспоримо стратегическо преимущество от военна гледна точка.

— Понякога преставам да разбирам какъв смисъл е имало да се раждам — промърмори Харисън.

Селекторът щракна и обяви:

— Шефе, за вас пита някой си Бърдж Кимелмен.

— Нека дойде.

Влезе Кимелмен, наконтен и самоуверен. Изглежда, той просто се бе зарадвал на възможността да си отдъхне от своята обичайна работа и бе побързал да помогне на реда и закона. Той седна, прехвърли крак връз крак, разположи се като у дома си и започна да разказва своята история.

— Дявол знае как стана, капитане. Ще започна с това, че аз никога не качвам в колата си непознати хора. Но спрях и взех този тип, макар че и досега не мога да проумея как стана това.

— И къде го качихте?

— На около половин миля след бензиностанцията на Сигер, ако се пътува за насам. Той стоеше на пътя и изведнъж аз спрях и му отворих вратата. Закарах го до Нортвуд, оставих го там и се понесох към Саутвуд. Току-що се бях отдалечил от паркинга и гледам — той върви по другата страна на улицата. — Кимелмен замълча и ги погледна с очакване.

— Продължавайте — каза Райдър.

— Извиках му и го попитах как се е озовал в града по-рано от мен. А той ококори такива очи, сякаш не разбираше какво му говоря. — Кимелмен сви рамене в недоумение. — Непрекъснато си блъскам главата, но нищо не мога да измисля. Зная само, че съм возил тоя тип или неговия брат-близък. Но второто не би могло да бъде, защото в такъв случай той щеше да разбере защо съм сгрешил и щеше да ми обясни. Нищо подобно не каза и се постара най-учтиво да прекрати разговора, сякаш си имаше работа с ненормален.

— Докато пътувахте, не говорихте ли нещо? — попита Харисън. — Не каза ли нещо за професията си, за целта на пътуването си?

— Нищо. Сякаш беше паднал от небето.

— Тук всичко като че е паднало от небето — кисело промърмори Харисън. — Неизвестните семена, кожицата от непознат плод, и... — той внезапно млъкна. Устата му остана отворена, облещи очи.

— ... с подобна база всяка страна ще бъде в положение, което ще й позволи да диктува...

Райдър се приближи до радиото, изключи го и каза:

— Мистър Кимелмен, моля ви, почакайте малко в приемната.

Когато търговският агент излезе, той продължи, обръщайки се към Харисън.

— Е, решете най-после ще припадате ли, или ще се свестите!

Харисън затвори устата си, после отново я отвори, но не успя да издаде никакъв звук. Неговите ококорени очи не можеха да се върнат в изходна позиция. Замахна безсилно с дясната си ръка във въздуха. Райдър взе телефонната слушалка и когато го свързаха, каза:

— О'Киф, какво се говори при вас по повод тази космична станция?

— Вие само за това ли ми звъните? Току-що се канех да се свържа с вас.

— По какъв повод?

— Дойдоха единадесет отговора на окръжното писмо. Първите девет са от два големи града, а последните два от Ню Йорк. Вашият човек не седи на едно място. Хващам се на бас, че следващата банка, която ще се опита да ограби, ще бъде в Ню Йорк или неговите околности.

— Напълно възможно. Но сега забравете за него. Питам ви за станцията. Как реагират при вас на това?

— Жужат като разтревожен кошер. По слухове, астрономите забелязали тази играчка и съобщили за нея още седмица преди вестниците да вдигнат шум. Ако това е така, значи някой горе се е опитал да запази в тайна тези сведения.

— Защо?

— Откъде да зная! — избухна О'Киф. — Как мога да отговоря защо някой върши глупости!

— Значи вие смятате, че е трябвало веднага да кажат дали тази станция е наша, или не, тъй като рано или късно истината ще излезе наяве.

— Точно така. Но вие защо се интересувате, Еди? Какво отношение има станцията към вашата работа?

— Просто изразявам на глас мислите, които произведоха върху Харисън противоположно действие. Той загуби дар слово.

— Какви мисли?

— Че тази космична станция съвсем не е станция. И затова няма официални съобщения, защото специалистите са в задънена улица. Те не могат да говорят, щом няма какво да кажат, не е ли така?

— Затова пък аз имам какво да кажа — обяви О'Киф. — Заловете се за работа! Ако не сте необходим вече на Харисън, връщайте се. Стига сте си почивали на държавни разноски.

— Слушайте, нямам навик да се развличам с междуградски телефонни разговори. От една страна, на небето броди нещо, което никой не знае какво е. От друга страна, тук, долу, нещо имитира хората и ограбва банки, изхвърля огризки от неземеен произход и пак никой не знае какво е. Две и две правят четири. Опитайте сам да съберете.

— Еди, вие сте полудял!

— Сега ще ви разкажа всички подробности, а после вие решете сам. — Райдър бързо изреди фактите и завърши: — Постарайте се да заинтригувате хора, които имат пряко отношение към тези неща. Тази работа не е по силите ни. Обърнете се към тези, които имат власт и възможност да се справят с такава проблема. Заставете ги да разберат!

Той остави слушалката и отново погледна Харисън, който моментално възвърна способността си да говори.

— И все пак не е за вярване. Фантастика! В деня, когато доложи на кмета, че банката е ограбена от марсианин, в Нортвуд ще има нов началник на полицията. А мен ще ме пратят в психиатрията.

— А имате ли друго обяснение?

— Не. И това е най-лошото.

Като сви изразително рамене, Райдър отново взе слушалката и позвъни в „Акме“. После извика от приемната Кимелмен.

— Навярно ще ни потрябват и утре, а може би и следващите дни. Току-що се обадох във вашата кантора и уговорих това.

— Не възразявам — отговори търговският агент, доволен от възможността да побезделничи с разрешение на началството.

— Кажете: този ваш пътник... имаше ли багаж?

— Не.

— Нито пакет дори, или малък вързоп?

— Нищо — решително отговори Кимелмен.

Очите на Райдър заблестяха.

— Като че ли ни провървя.

На следващия ден по различни шосета, успешно избягвайки вниманието на пресата, в Нортвуд пристигнаха важни хора. Кабинетът на Харисън се пренагъпка.

Сред дошлите имаше важни клечки от Министерството на финансите, генерал, адмирал, шефът на секретната служба, един от ръководителите на военното разузнаване, трима директори от ФБР, началникът на контраразузнаването, а също така и техни помощници,

секретари и технически съветници. Присъствувах и учени, включително и двама астрономи, специалисти по радиолокация, специалист по управление на снаряди и някакво безпомощно старче, познавач на мравките, с международна репутация.

Те мълчаливо — едни с интерес, други скептично — изслушаха изчерпателния доклад на Харисън. Когато той свърши, пръв взе думата представителен побелял мъж:

— Склонен съм да се съглася с вас, че вие търсите същество от друг свят. Няма да говоря от името на присъстващите. Може би те са на друго мнение. Но ми се струва, че няма смисъл да си губим времето в спорове. Най-добре ще разрешим въпроса, като заловим престъпника. В това се състои нашата задача. По какъв начин обаче бихме могли да го заловим.

— Обичайните методи тук не подхождат — обяви директорът на ФБР. — Същество, способно да измени своята външност така убедително, че и най-близкостоящият до него да не може да го познае, не може да бъде заловено така лесно. Не виждам и как бихме могли да проследим индивид, който мени личността си.

— Пришълец от друг свят не би откраднал пари, ако не са му били необходими — забеляза мъж с проникателен поглед. — Та нали никъде в Космоса те не вървят. Парите са му били нужни тук на Земята. И ако те се свършат, той ще се опита да ограби още една банка. Ако превърнем всички банки в капани, ще го хванем.

— Как ще сложите капан на човек, когото смятате за най-добрия си клиент? — попита директорът на ФБР и с ехидна усмивка добави: — Както е тръгнало, сега вие не знаете например дали аз съм аз, или не е той.

Това предположение не зарадва никого. Всички тревожно се заоглеждаха и млъкнаха, мъчейки се да намерят разрешение на проблемата.

Райдър наруши мълчанието:

— Смятам, че напразно ще си загубим времето, ако търсим същество, което може да изглежда, както му се ще. Ако то е успяло до съвършенство да прекопира двама, значи може да прекопира и двеста. Мислих за това, главата ми се наду, но не виждам никакъв начин да го разпознаем и заловим. Той практически е неуловим.

— Ако можем точно да узнаем как прави той това, по-лесно ще съставим някакъв план — прекъсна го един от учените. — Имате ли някакви данни за метода му?

— Не, сър.

— По моему става дума за хипноза — каза същият учен.

— Може и да сте прав — призна Райдър. — Но засега нямаме доказателства. — След известно колебание продължи: — Доколкото мога да съдя, има само един начин да го заловим.

— Какъв?

— Той едва ли е дошъл при нас завинаги. И тази дяволия на небето свидетелствува за това. Защо му е тя, ако не за да го върне обратно, когато бъде готов да си отива.

— Е, и? — нетърпеливо попита някой.

— За да го прибере, това нещо трябва да се спусне от височина няколко хиляди мили. Следователно трябва да бъде повикано вероятно по негова команда. Ако тя се управлява автоматично, ще се приземи само с помощта на дистанционно управление. И в двата случая той трябва да притежава предавател.

— Ако предаването е кратко, няма да успеем да го засечем и... — започна някакъв скептик.

Райдър не му обърна внимание.

— Имам предвид съвсем друго. Известно ни е, че той се е появил в Нортвуд без багаж. Така твърди Кимелмен. Също мисис Бастико. Нееднократно са го виждали много свидетели, но освен куфарчето с парите нищо друго не е носил със себе си. Дори ако неговата цивилизация е създала десет пъти по-леко и по-компактно електронно устройство от нашите, все пак един предавател за далечно действие ще бъде доста голям, за да се носи в джоб.

— Вие предполагате, че го е скрил някъде? — попита човекът с пронизващия поглед.

— Повече от вероятно е. Но ако той го е скрил, с това вече е ограничил свободата си на действие. Той не би могъл да приземи кораба там, където му хрумне. Ще трябва да се върне при скрития предавател.

— Този предавател може да бъде скрит навсякъде. Не виждам как ще ни помогне това.

— Точно обратното! — Райдър взе доклада на Харисън и прочете няколко откъса. — Какъвто и вид да е приел, той не е могъл да замаскира своето поведение. Ако някой се е маскирал като слон и започне да проявява любопитство, той би бил правдоподобен слон, но любопитен.

— Накъде клоните? — попита генералът.

— Съдейки по неговите грешки, той току-що се е появил на Земята. Ако беше прекарал някъде два-три дни в Нортвуд, щеше да се държи съвсем другояче. Болшинството от свидетелите казват, че през цялото време той се е оглеждал и разглеждал като човек, който не познава обстановката. Държал се е като чужденец, за когото всичко е ново... Ако съм прав, то неговата първа спирка е бил Нортвуд. А това пък означава, че тук наблизо е мястото на приземяването му и съответно мястото на полета. Вероятно около шосето, откъдето го е взел Кимелмен.

Споровете продължиха около половин час. После бе взето решение да се започнат издирвания, които бяха възможни само ако зад тях стои цялата държавна машина. Кимелмен показва точното място, което стана изходна точка на всички операции.

Работникът от бензостанцията Сигер бе разпитан, но без резултат. Намериха и разпитаха шофьорите, които пътуваха често по това шосе. Малобройните обитатели на близките хълмове, дребни фермери, скитници, любители на уединение и случайни хора — всички бяха изнамерени и подробно разпитани.

След четири дни напрегната работа и непрекъснати разпити в кръг с диаметър десет мили бяха намерени трима души, които смътно си спомниха, че преди около три седмици видели нещо да пада от небето, а може би обратно — нещо се понесло към него. На един фермер му се сторило, че вижда летяща чиния, но не казал на никого, защото се боял от присмех. Още един фермер бе наблюдавал странна светлина над хълмовете, която изчезнала веднага, а шофьорът на един товарен камион забелязал с крайчето на окото си необикновен предмет, но когато извърнал глава, там нямало нищо.

И тримата показаха мястото, където се е случило това. С помощта на теодолит се опитаха да установят колкото може по-точно в коя точка на небето е видно непонятното явление.

В резултат на това на картата се появи издължен триъгълник с площ около една квадратна миля. Сега цялото внимание бе съсредоточено в него. От неговия център беше описана окръжност с радиус две мили, а след това полицаите, помощниците на шерифа, националната гвардия и много други се заеха да претърсят местността вътре в кръга — фут по фут. Това беше истинска армия, въоръжена с миногърсачи и други уреди, реагиращи на метал.

Един час преди смрачаване Райдър, Харисън и няколко високопоставени лица чуха възбуден вик и побързаха натам, където се бяха струпали всички от тази група. Някой, подчинявайки се на тихото тиктакане на своя миногърсач, отместил голям камък и видял яма, а в нея метална кутия.

Кутията от сивосинкав метал бе дълга около дванайсет дюйма, широка десет и висока осем дюйма. В нейния горен профил бяха вкарани шест сребристи пръстенчета, които явно служеха за насочена антена. Освен това тя имаше четири циферблата, поставени на различни позиции, и малък бутон.

Специалистите, подготвени за такава находка, веднага се заеха за работа. Снеха кутийката на цветна лента във всички ракурси, измериха я, претеглиха я, сложиха я обратно в ямата и пак я закриха с камъка.

Поставиха на максимална дистанция снайпери, снабдени с нощни прицели и скорострелни пушки. Данните за външния вид на предавателя бяха изпратени в града, а между шосето и скривалището поставиха микрофони, които да зарегистрират и най-леките стъпки в мрака.

До разсъмване на хълма заеха позиция и се замаскираха четири прожекторни команди и шест зенитни батареи. Изоставената ферма беше използвана като команден пост, а в хамбара разположиха радиолокационно устройство. При друг случай щеше да бъде достатъчна засада от десетина здравеняци-полицаи. Но не и за същество, което можеше да се появи във всякакъв и най-неочакван вид, на пример като епископ в църковни одежди.

След два дни от града дойде кола и взе предавателя. На негово място поставиха негово най-точно копие, но неспособно да извика нищо от небето. Земяните също умееха добре да имитират.

Никой не посмя да натисне бутона на истинския предавател. Не беше дошло време за това. Докато корабът си оставаше на орбита,

неговият загадъчен пътник щеше да се утешава с лъжливото съзнание за своята безопасност и рано или късно щеше да попадне в монтирания за него капан.

Земята беше готова да чака търпеливо. И чака четири месеца.

Банката в Лонг Айлънд се лиши от осемнадесет хиляди долара. Методът беше същият — влязъл, получил, излязъл, изчезнал. Известен сенатор направил преглед на бруклинските военноморски корабостроителници, а в същото време е присъствувал и на конференция в Нюпорт Нюс. Някакъв началник обиколил всички телевизионни студиа, разположени на шест етажа на един небостъргач, от двадесети до двадесет и пети, като през цялото това време се е намирал в своя кабинет на десетия етаж. Пришълецът беше успял да узнае много неща и ставаше все по-безочлив.

Преснимаха се чертежи, отваряха се сейфове, обследваха се лаборатории. Стоманолеярните и военните заводи бяха подложени на бавен и подробен преглед. Началникът на голям инструментален цех сам развел по завода самозвания гост и му дал необходимите обяснения!

Но дори и при практически неуязвимия не всичко върви по мед и масло. Дори най-големият ум не е застрахован от грешки. Хараша Венеш направи голяма глупост, когато в един съмнителен бар извади от джоба си дебела пачка с банкноти. Проследиха го до хотела. На следващия ден, докато надушваше поредните тайни на Земята, в неговата стая стана кражба. Като се върна, той разбра, че от парите, взети от Лонгайлъндската банка, не е останало нищо. А това означаваше прекъсване в шпионажа: налагаше се да издои друга банка.

Но най-после свърши своята работа. След като бе разгледал една от най-развитите области на нашата планета, той не сметна за необходимо да се запознава с останалите. Беше узнал всичко, което беше нужно за целите на андромедяните. Разполагайки със събраната информация, хипнотизаторите от империята, включваща двеста планети, ще могат всеки миг без всякакъв труд да прибавят към нея още една.

Недалеч от бензиностанцията на Сигер той излезе от колата и учтиво поблагодари на шофьора, който все още недоумяваше защо беше направил такава обиколка заради свършено непознат човек. Стиснал здраво куфарчето, натъпкано със записки и бележки, Венеш

огледа местността и видя това, което бе видял преди повече от четири месеца. За този, който се намираше в обсега на неговата хипноза, той представляваше снажен и самодоволен търговец, който разглежда хълмовете. Намиращите се въвн от хипнотичното му действие бяха доста далече, така че не можеха да видят нищо освен неясна фигура, напомняща човек.

Но хората, които гледаха с далекоглед и бинокли на повече от миля разстояние, го видяха как изглежда в действителност — същество от друг свят. Можеха веднага да го заловят, но сметнаха това за излишно: нали всичко отдавна беше приготвено за този прием.

Като притискаше куфарчето о себе си, Венеш тръгна бързо към мястото, където беше скрил предавателя. Трябваше да натисне бутона, после да се върне в Нортвуд, да се наспи и отново да се върне тук. Корабът, следвайки лъча на предавателя, ще се приземи след осемнадесет часа и двадесет минути.

Като се приближи до камъка, той се огледа напрегнато за последен път. Жива душа нямаше. Отмести камъка и почувствува облекчение, като видя че уредът лежи в ямата така, както го бе оставил. Наведе се и натисна бутона.

Кутията със съскане изпусна зашеметяващ газ. Тук пък хората направиха грешка. Те бяха убедени, че ще изгуби съзнание най-малко за едно денонощие. Но нищо подобно не се случи. Неговият организъм не приличаше на човешкия и той само се закашля и хукна да бяга.

На шестстотин ярда от него иззад скалите изскочиха четирима души. Насочиха към него пушките си и му викнаха да спре. Отляво изпод земята изскочиха още десетина и също завикаха. Той се ухили, показвайки зъбите си, които всъщност не притежаваше.

Не можеше да ги застави да тикнат дулата в устите си, но затова пък с негова помощ те можеха да се понадупчат един друг. Без да забавя тичането, той се метна встрани, за да се отстрани от огнената линия. Четиримата отдясно услужливо изчакаха, докато отиде на безопасно място, а после започнаха да се прицелват в другите десет. Те пък на свой ред ги засипаха с оловен дъжд.

Венеш продължаваше да бяга с все сили. Можеше да се разположи удобно на скалата и да изчака, докато се изпозастрелят един друг, но при условие, че въвн от зоната на неговото хипнотично

въздействие няма засада с оръжие за далечно действие. Не трябваше да рискува.

Най-разумно беше да напусне колкото се може по-скоро опасното място, да стигне до шосето, да се качи на първия автомобил и пак да изчезне в мравуняка от многомилionenното население на тази страна. А после ще реши на спокойствие, как да подаде сигнал на кораба. Задачата не беше неразрешима — нали в случай на нужда може да стане и резидент.

Опасенията на Венеш бяха напълно оправдани: на половин миля от него се бе скрил шишкавият Хънк, който не можеше да понася толкова нагло и страхливо бягство от фронта на една гражданска война. Избухливият Хънк лежеше зад тежка картечница. Той не беше видял това, което видяха намиращите се по-близо до беглеца, и не бе чул командата „остави!“ Хънк обърна картечницата, навъсено погледна в цепнатината на прицела и натисна спусъка. Картечницата оглушително затрещя, лентата се задвижи и загърмя.

Въпреки разстоянието той попадна в целта. Хараша Венеш се преметна настрана, трепна и повече не стана. Неподвижното му тяло продължаваше да се разтърсва от ударите на нови и нови куршуми. Беше мъртъв.

Харисън побърза да съобщи по телефона новината на Райдър. Отговори му О'Киф:

— Няма го. Днес е свободен.

— А къде мога да го намеря?

— У дома му. Ще ви дам номера. Там той се грижи за отрочето.

Харисън позвъни на дадения му номер.

— Той... по-правилно „то“ е убито. Преди около час.

— Хм-м-м... Жалко! Трябваше ни жив!

— Лесно е да се каже. А как бихме държали затворено същество, което може да ни застави да снемем от него белезниците и да си ги наденем сами?

— Над това нека си блъскат главите от службата по безопасност и полицията. Аз работя в министерството на финансите.

Харисън постави слушалката и намусено загледа в стената. Зад нея, на няколко стотици мили на юг, хората излязоха на пътеката за

излитане на аеродрома, сложиха на бетона кутията и натиснаха бутона.
И зачакаха с вперени в небето очи.

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве
16,17,18,19,20,21/1976 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.